

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. VI. Congruum est ponere characterem formaliter in voluntate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

Sect. 4. De Causa & effectu Sacram. Concl. 6. 87

(in quo contendebant Græci illam processionem non inueniri) Dico, quod Christum descendisse ad inferna, non docetur in Euangelio: & tamen tenendum est sicut articulus fidei, quia ponitur in Symbolo Apostolorum. Ita multa alia de Sacramentis Ecclesie non sunt expressa in Euangelio, & tamen Ecclesia tenet illa esse tradita certitudinaliter ab Apostolis, & periculosum esset errare circa illa, quæ non tantum ab Apostolis descendunt per scripta, sed etiam quæ consuetudine universalis Ecclesie tenenda sunt. Nec Christus in Euangelio docuit omnia pertinentia ad dispensationem Sacramentorum. Dixit enim discipulis suis in

Ioan. 16. Ioanne cap. 16. Adhuc habeo multa vobis dicere, sed non potestis portare modò; cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.

Multa igitur docuit eos Spiritus Sanctus, quæ non sunt scripta in Euangelio, & illa multa quadam per scripturam, quadam per consuetudinem tradiderunt. Similiter diversa Symbola diversis temporibus sunt edita contra diversas hæreses de novo orientes; quia quando insurgent nova hæresis, necessarium erat declarare veritatem, contra quam erat illa hæresis: quæ veritas, etsi prius erat de fide, non tamen erat prius tantum declarata, sicut tunc contra errorem illorum, qui eam negabant. Atque hoc factum credimus circa præsentem veritatem, ut ex dictis quilibet sanæ fidei facile perspicit.

Hæc ergo doctrinâ Catholicâ suppositâ, controvertitur inter Theologos, in quo subiecto sit character. Et quidem imprimi characterem in anima docet Florentinum & Tridentinum. Verum enimverò cum anima constet pluribus potentijs, præcipue intellectu & voluntate, realiter secundum D. Thomam, formaliter verò secundum Scotum ab ipsa distinctis, verba Conciliorum non probant essentiam animæ, sive animam esse subiectum immediatum; sufficeret quippe ad veritatem, si recipiatur in illis potentijs, ac ita mediata in anima. Quapropter Doctor Angelicus constituit characterem immediatè in intellectu; nos autem sequentes Magistrum nostrum Doctorem Subtilem dicimus.

CONCLUSIO VI.

Congruum est ponere characterem formaliter in voluntate.

95. Est Scoti characteris

Est Scoti 4. dist. 6. q. 11. n. 4. Dico ergo ad questionem, supponendo de

gratia, quod est idem cum Charitate, & per consequens est primo in potentia, scilicet in voluntate; & ulterius quod ista dispositio ad formam est in eodem susceptivo cum forma: character autem si ponatur in esse, convenienter ponitur dispositio ad gratiam sacramentalem ergo congruum est ponere characterem formaliter in voluntate.

esse in voluntate.

Nota ante omnia ly formaliter, cum enim voluntas in sententia Scoti realiter identificetur essentia animæ, character dici debet realiter immediatè subiectari in essentia animæ, quemadmodum ipsa gratia habitualis, & omnes actus naturales & supernaturales intellectus aut voluntatis, aliarumque potentiarum immaterialium.

Pro quo notandum primò.

Nota secundo ly congruum, nam rationes Scoti non probant omnimodam necessitatem, sed solum maiorem quamdam convenientiam. Supponit autem Doctor ex lib. 2. dist. 27. gratiam & charitatem esse unum eundemque habitum, non solum realiter, sed etiam formaliter. Ideo (inquit n. 3.) alia est opinio, quæ dicit, quod gratia formaliter est virtus, quæ est charitas; & quæcumque excellentia attribuitur gratia & charitati: & è converso. Vtraque enim formaliter equaliter dividit inter filios regni & perditionis. Aug. lib. 15. de Civit. cap. 18. Vtraque enim est forma virtutis, & neutra potest esse informis: utraque etiam coniungit ultimo fini perfectâ coniunctione, qualis potest esse in via: & si poneretur distincta, altera supersueret, quia reliqua sufficeret. Breviter, non sunt multiplicanda entia sine necessitate.

Notandum secundò.

Scoti;

Illo ergo supposito (de quo, Deo dante, latius in materia de Charitate) prima ratio sumitur ex verbis in principio conclusionis citatis: congruentius dispositio constituitur in eodem subiecto proximo (nisi aliquid obstat) in quo recipitur forma, ad quam disponit; atqui character est dispositio, saltem moralis, ad gratiam, quæ est formaliter in voluntate; ergo &c. Major in physicis videtur manifesta, & ab omnibus admissa.

96. Probatur primo ex maiori congruentia consequente dispositio in eodem subiecto proximo, in quo forma.

Minorem quoad secundam partem & eius probationem inuenio 2. dist. 26. n. 6. in fine ibi: Concedi potest conclusio istarum rationum (gratiam esse in potentia voluntatis) quia iste habitus, qui probatus est esse supernaturalis, perficit potentiam animæ, & determinatam, scilicet voluntatem, quia in ordine ad obiectum determinatum talis potentia, & etiam actum, non autem perficit essentiam, immediatè & formaliter, quia ipsa ut sic nullum respicit obiectum, nec aliquem etiam actum. Confirmatur per Anselmum de Concep. s. Anselm. Virg.

Formam autem esse in voluntate, probatur ex secundo.

Virg. c. 3. Omnis iustitia & iniustitia est formaliter in voluntate: gratia est quedam iustitia & rectitudo; ergo &c. Item, opposita sunt circa idem: gratia & peccatum sunt opposita; sed peccatum est in voluntate, secundum Anselmum ubi prius: igitur & gratia.

97.
Qua ratione
character
fit moralis
dispositio
ad gratiam,
explicat
Scotus.

Porro qua ratione character fit moralis dispositio ad gratiam, explicat Doctor quaest. 9. n. 18. his verbis: Et tunc ad rationem cum dicitur, aut est dispositio ex parte passivi vel agentis. Respondeo non agentis, quasi sit quoddam agens medium inter primum agens & passum: non enim pono characterem habere aliquam virtutem activam respectu gratiae causandae. sed Deum assistere illi tanquam signo invisibili ad causandam gratiam, quam signat recedente impedimento sive obice inharente. Est ergo dispositio ex parte susceptivi, quia est forma prior, sine qua non recipitur forma posterior; non quidem quasi sit ratio susceptivi respectu posterioris, sed quod prius inest, quam posterior, non simpliciter necessario, sed necessario comparando ad potentiam ordinariam agentis causantis utramque formam.

Character
& gratia or-
dinantur in-
ter se in
moralis aeti-
matione.

Licet ergo character & gratia non habeant ullum ordinem inter se ex natura rei, habent tamen in morali aestimatione: nam gratia supponit characterem in Sacramento, & non e contra; adeoque character est natura prior moraliter gratiae Sacramentali. Et certe cum character Baptismi sit potentia moraliter disponens ad validam receptionem Sacramentorum; quare non erit etiam dispositio ad eorum effectum, qui est gratia?

Obiectio

Audio opponentem: Actus fidei disponit physice ad actum charitatis, qui est in voluntate: & sanctitas B. Virginis fuit moralis dispositio ad maternitatem, quae est potentia generativa.

Solutio.

Respondeo me ideo signanter posuisse nisi aliquid obstat, hoc est, quando subiectum formae est capax etiam dispositionis: jam autem neque voluntas est capax actus fidei, utpote qui sit actus immanens intellectus; neque potentia generativa sanctitatis, quae est habitus, aut actus immanens voluntatis. Adde quod fides exigit in voluntate pium affectum credulitatis.

98.
Secunda ra-
tio Conclu-
sionis ex
Scoto.

Secundam rationem tradit Doctor supra q. 11. n. 4. Quia si (inquit) character est signum vel fundamentum obligationis animae ad Deum, rationale est, quod ponatur in illa potentia, cuius est primo obligari, vel esse rationem obligandi: talis autem est voluntas, quia praecise per eius actum aliquis se obligat principaliter: illa enim qua concurrunt ibi ex parte intellectus, vel alterius potentia in homine, non sunt nisi quedam praebula ad

firmum velle, quod est rationabiliter proponere vel vovere, vel quedam signa manifestantia illud esse firmum.

Respondet Cardinalis Lugo disp. 6. sect. 4. n. 64. Non oportet signum obligationis poni semper in voluntate, sed ibi, ubi videri possit, ut contingit in signo servituti: quod magis habet locum in characterem Sacramentali, qui non semper suscipitur liberè; ut constat in infantibus baptizatis & confirmatis, & qui possent etiam ordinari ante usum rationis.

Sed contra; Ergo character debet poni in corpore; nam signum servitutis oritur ex voluntate, in facie v. g. gestatur; quia signum in essentia animae aut voluntate impressum homines pro hoc statu nequeunt videre; Deus autem perfectissime intuetur characterem in voluntate. Et quamvis infantes liberè characterem non recipiant, sicut nec Sacramentum; non tamen propterea minus obligantur, obligatione proximè residente in illorum voluntate. Quidni etiam character resideat, quemadmodum ex eodem Sacramento non liberè suscepto proximè illi inexistit gratia & charitas?

Addunt aliqui tertium argumentum; quia character inclinatur ad colendum Deum, quod maxime fit per voluntatem, nimirum per actus spei & charitatis elicitos vel imperatos, sic quod etiam fides aut professio ejus non habeant rationem veri cultus Dei, nisi per pium affectum voluntatis imperentur. Neque character est professio fidei, nisi quatenus est signum ejus; non debet autem signum esse in eo, in quo est signatum, ut patet in iudicialia potestate, quae est in anima, non autem ejus signum v. g. virga.

Attamen nec hoc argumentum convincit, cum character non sit principium physicum illorum actuum, sed ad summum adferat jus aliquod ad habenda auxilia opportuna, quibus fiant: cumque auxilia illa partim sint illustrationes pertinentes ad intellectum, partim affectiones pertinentes ad voluntatem, potius probaret characterem debere recipi in intellectu simul & voluntate; ut videtur placuisse D. Bonnav. 4. dist. 6. parte 1. q. 3. Nihilominus quoniam formalis & principalis ratio virtutis proprie dicitur consistit in sola voluntate, ideo conveniens & magis congruum est, ut in illa etiam sola imprimatur character, qui est potentia saltem moralis ad actus virtuosos. Character (inquit Scotus supra q. 11. n. 4.) non est dispositio proxima ad fidem ut fides est; sed est dispositio ad illam perfectionem,

99.
Obiectio ex
Lugone

Solutio

100.

Scotus.

Sect. 4. De Causal. & effectu Sacram. Concl. 6. 89

perfectionem, quæ principaliter conformatur totam animam Deo: & hac est gratia, quæ est eadem cum charitate, & in voluntate.

101.
Obiectio prima

Obijcitur primò: Character non ordinatur ad operandum, sed ad perficiendam, decorandam & signandam animam: ergo debet esse in essentia animæ, & non in aliquo principio operativo seu potentia.

Obiectio secunda

Obijcitur secundò: Potentiæ non sunt nisi instrumenta animæ, quorum tota essentia & specificatio desumitur ab actu, seu operatione & objecto, ergo in ijs non videtur aliquid posse existere præter operationem, & id, quod ad eam conducit, quale non est character: unde intellectui nihil inexistit, nisi ipse actus seu operatio, & species a habitus, quæ ad operationem conducunt; adeoque videtur idem dicendum de voluntate.

Solvuntur.

Respondeo ad utrumque negando consequentiam: quamvis enim character ordinetur ad perficiendam substantiam in essendo, tamen quia illam perficit ut rationabilem & liberam, disponens ad charitatem, quæ operativa est, debet proximè inherere libero arbitrio. Simile sit in qualitatibus primis elementaribus, quæ licet per se primò ordinentur ad perficiendam substantiam in essendo, inherere tamen illi mediante quantitate. Quæ etiam quantitas, cum non sit activa, sicut sunt illæ qualitates, sequitur accidentia non debere semper imitari naturam sui subiecti; & ita licet potentiæ sint datæ ad operandum, posse tamen in eis aliquid inexistere, quod non est activum: veluti nec ipse actus, quo supernaturaliter intelligimus vel volumus, est activus, quamvis inexistat immediatè potentij.

102.
Tota essentia potentia non desumitur ex ordine ad operationem.

Neque verum est totam essentiam potentia, v. g. intellectus & voluntatis, desumi ex ordine ad operationem, cum sint entia absoluta, ac qualitates vel substantiæ: sed cum dicitur specificatio potentiarum desumi ab actibus, eatenus verum est, quia quando potentia una est productiva certorum actuum, & non altera, signum est esse distinctam ab illa; quo sensu etiam dicuntur actus distingui per objecta: alioquin notitia abstractiva & intuitiva differunt specie, & tamen versari possunt circa idem objectum; sicut & voluntas & intellectus, quæ secundum Scotum habent idem objectum, nimirum ens, licet diversimodè in illud tendant. Cum etiam secundum eundem non differant realiter ab anima, sequitur à parte rei intellectum & voluntatem hominis differre specie ab in-

tellectu & voluntate Angeli, licet habeant eandem specie relationem transcendentalem ad idem objectum, & ad eisdem specie actus, propter quod & dicuntur non differre formaliter in ratione potentia.

Accedit, quòd character moraliter aliquid agere videatur, quatenus v. g. movet Angelos, ut specialem habeant curam illuminandi & custodiendi eo insignitos; ipsumque Deum ad dandum illuminationem & alias gratias actuales. Præterea Beatos, qui cæteris paribus specialiter pro eis orant, qui illum habent, & quando sunt in patria; speciali quodam honore prosequuntur illos, & in hoc Deum speciali titulo laudant: quod præsertim elucet in Ordinis characterè, cuius intuitu specialis reverentia exhibetur ei, qui illo insignitus apparet.

Character videtur moraliter aliquid agere.

Obijcitur tertio: Character est lumen spirituale. Respondeo ad alios illuminandos, ut cognoscant statum meum, hoc est, me esse deputatum domesticum aut militem vel ministrum Christi; tale autem lumen non debet esse in intellectu; sic enim character servi illuminat alios, ut sciant illum esse servum, non tamen recipitur in intellectu servi. Pari ratione character dicitur imago, figura & similitudo spiritualis, non quòd sit cognitio vel principium efficiens cognitionem, sed quia agnitus ducit in cognitionem obligationis voluntatis, in qua est.

103.
Obiectio tertia solvitur.

Et verò si quispiam à me petat, quænam ergo sint proprietates characteris? Respondeo cum Doctore Subtili supra quæst. 9. num. 3. Ex ista ratione nominis (characteris conclus. 5. in principio tradita) sequuntur aliquæ proprietates, quarum duæ sunt communes sibi & cuilibet formæ, scilicet quòd est forma assimilativa alij habenti, & quòd est forma distinctiva à non habente, & alia speciales, quarum una est, quòd est signum rememorativum Sacramenti suscepti: alia, quòd est signum conformativum Christo, cuius Sacramentum suscipitur; & etiam obligatorium ei, eo modo, quo suscipiens Sacramentum obligatur per eius susceptionem. Nulla autem harum proprietatum postulat characterem immediatè imprimi vel in essentia animæ, vel in intellectu, sed potius ex majori congruentia in voluntate. Neque indelebilitas characteris id exigit; ut patebit ex his, quæ statim de illa disputo.

104.
Proprietates characteris.